

Journal iranian political sociology

Vol. 4, No.4, winter2022

A research on examining and criticizing the way of applying intra-organizational supervision in the executive bodies of the Islamic Republic of Iran

Abstract

One of the important and fundamental duties of management in any organization is supervision and control. Part of this supervision in current and day-to-day affairs is done by the direct manager and supervisor of each department, and part of it is done through supervisory institutions, which are the eyes and ears of the organization and are responsible for detecting and preventing deviations within the organization. According to the elites of these institutions that oversee the activities of individuals, units and the affairs of the respective organizations, the cooperation of these departments within the framework of existing legal capacities with external observers who are related to the issue of supervision from judicial aspects, in addition to detecting and dealing with deviations, can create an effective deterrent environment for To cause any deviation and corruption. In this article, which was prepared with descriptive-analytical methods, an attempt was made to examine and criticize the legislative history of the subject and the current state of law enforcement in this field based on the author's personal experiences, and provide an appropriate solution.

Keywords: supervision - General Inspection Organization of the country - internal supervision

فصلنامه علمی (مقاله علمی پژوهشی) جامعه‌شناسی سیاسی ایران، سال چهارم، شماره چهارم (پیاپی ۱۶) زمستان ۱۴۰۰، صص ۳۱۰۸-۳۱۰۱
جستاری در بررسی و نقد نحوه اعمال نظارت درون‌سازمانی در دستگاه‌های اجرایی جمهوری اسلامی ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۶/۲۸

ابوالفضل علی پور^۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۱۵

فخرالدین ابوتیبه^۲

احمدرضا بهنیاافر^۳

چکیده

یکی از وظایف مهم و اساسی مدیریت در هر سازمان، نظارت و کنترل است. بخشی از این نظارت در امور جاری و روزمره توسط مدیر و سرپرست مستقیم هر بخش انجام می‌شود و بخشی از طریق نهادهای ناظری که در هر سازمان به‌عنوان چشم و گوش سازمان، وظیفه تشخیص و جلوگیری از انحرافات درون‌سازمانی را بر عهده دارند. باتوجه به اشراف این نهادهای ناظر بر فعالیت اشخاص، واحدها و امور سازمان‌های متبوع، همکاری این بخش‌ها در چارچوب ظرفیت‌های قانونی موجود با ناظران بیرونی که از جنبه‌های قضایی با موضوع نظارت مربوط هستند، می‌تواند علاوه بر تشخیص و برخورد با انحرافات، فضای بازدارنده مؤثری را برای بروز هرگونه انحراف و فساد به وجود بیاورد. در این مقاله که با روش‌های توصیفی - تحلیلی تهیه گردیده، سعی شده سابقه تقنینی موضوع و وضعیت فعلی اجرای قانون در این زمینه باتکیه بر تجربیات شخصی نگارنده مورد بررسی و نقد قرار گیرد و راهکار مقتضی ارائه شود.

کلمات کلیدی: نظارت - سازمان بازرسی کل کشور - نظارت درون‌سازمانی

^۱گروه حقوق، دانشکده حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان، ایران Alipour.a1980@Gmail.com

^۲استادیار گروه حقوق، دانشکده حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان، دامغان، ایران f.alboyeh110@gmail.com

^۳استادیار گروه حقوق، دانشکده حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان، دامغان، ایران a.behniafar@damghaniau.ac.ir

در دین مبین اسلام اوامر متعددی در خصوص لزوم راست‌گویی و حفظ امانت‌داری و ایفای عهد^۱ و نواهی مربوط به اجتناب از خیانت‌درامانت و اهتمام به امور مسلمین^۲ وجود دارد. توجه به این موارد همانا موجبات تقوای رفتاری در مسلمین و تسهیل امور اجتماع را فراهم می‌کند همان‌طور که بی‌توجهی به آن، باعث بی‌تفاوتی نسبت به سرنوشت سایرین و شیوع فساد و تباهی در جامعه می‌گردد. یکی از اجتماعات بزرگی که افراد اجتماع با آن سروکار دارند، نظام اداری کشور است که از تعداد زیادی کارمند و کارگزار تشکیل شده و سلامت نفس و تقوای رفتاری آنها می‌تواند نقش مهمی در ایجاد رضایت شهروندان از آنها و به‌طریق‌اولی، از نظام جمهوری اسلامی داشته باشد و بالعکس آن می‌تواند آثار مخربی بر روحیه شهروندان و ایجاد نارضایتی از مسئولین و ناکارآمدی نظام را فراهم آورد. دستگاه‌های نظارتی زیادی در سیستم اداری کشور ایران مانند سازمان بازرسی کل کشور - دیوان محاسبات - وزارت اطلاعات - ذیحسابان - دفتر مقام معظم رهبری و... وجود دارند تا سلامت نظام اداری را پایش و محقق نمایند که البته تمام دستگاه‌های مذکور جزو مراجع نظارتی برون‌سازمانی دستگاه‌های اجرایی هستند که امکان رصد کلیه اقدامات دستگاه‌های تحت نظارت و بازرسی را ندارند لذا نیاز به یک نهاد نظارتی درون دستگاهی است که علاوه بر سلامت نفس ناظرین داخلی آنها، نسبت به تمامی امورات دستگاه متبوع خود اشرافیت داشته و توانایی لازم برای کشف مفاسد و انعکاس آنها به مراجع قانونی برون‌سازمانی را دارا باشد. بنا به دلایل مختلف برخی از کارگزاران نظام از سلامت نفس لازم برخوردار نیستند و در کار خویش انحراف دارند که وقوع این امر به‌خاطر ذات انسان، تقریباً عادی و طبیعی است چرا که از همه آنها انتظار سلامت و تقوای رفتاری نمی‌رود؛ لذا می‌بایست نهاد نظارت درون‌سازمانی فعال باشد تا جلوی انحرافات را سد کند؛ لذا قانون‌گذار بعد از انقلاب اسلامی با تقنین خویش اقدام به ایجاد نهادهای نظارتی نمود که از آن جمله می‌توان به قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور و قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد اشاره کرد که طی آن مقنن وظایفی را برای ناظرین درون دستگاهی مانند حراست‌ها و ذیحسابان و بازرسان قانونی و... در نظر گرفت و برای ترک این وظیفه نیز ضمانت اجرای کیفری و اداری لحاظ نمود. وضعیت فعلی نظام اداری ایران حکایت از عدم پیوند مؤثر و کارآمد نهادهای ناظر درون‌سازمانی و برون‌سازمانی، علی‌رغم وجود ظرفیت‌های قانونی موجود دارد که لازم است اقدام مناسب برای برقراری این پیوند انجام شود.

مفهوم فساد

^۱ - یا ایها الذین آمنوا اوفوا بالعقود- مانده/۱
^۲ - محمدبن یعقوب کلینی، اصول کافی، ج ۳، باب «الاهتمام بامور المسلمین»، ص ۲۳۸.

ریشه «فساد اداری» در لغت به معنای «شکستن» (Rumpere) است.^۱ فساد در اصطلاح؛ بیرون رفتن از حد اعتدال است که با سوءاستفاده از امکانات و منابع عمومی در جهت کسب منافع شخصی تبلور می‌یابد. فساد از لحاظ حقوقی، رفتار منحرف شده از ضوابط و وظایف رسمی یک نقش عمومی است که بنا به ملاحظات خصوصی یا ملاحظات قومی و منطقه‌ای رخ می‌دهد و معمولاً برای موضوعاتی نظیر حکومت‌های فاسد و فقیر و اعمالی که از دستگاه‌های فعال آنها سر می‌زند، به کار می‌رود. معمولاً فساد در دو رده قابل تحقق است؛ سطح اول، مفاسدی است که عمدتاً با نخبگان سیاسی سروکار دارد و کارمندان عالی‌رتبه و مقامات ارشد دولت‌ها را مشغول خود می‌سازد و سطح دوم، میان کارمندان رده‌پایینی است که در این نوع مفاسد، رشوه‌های عمومی و کارسازی‌های غیرقانونی با بخش خصوصی و جامعه صورت می‌گیرد. بررسی‌های تجربی نشان می‌دهد که فساد اداری در رده‌های میانی و پایین نظام اداری تا حدود زیادی به میزان فساد در بین سیاستمداران و کارمندان عالی‌رتبه بستگی دارد. همچنین در یک محیط سیاسی فاسد، کارمندان رده‌های میانی که مرتکب فساد اداری می‌شوند، کمتر نگران کشف جرم هستند؛ چون غالباً میان مسئولان رده‌بالا و مدیران میانی نوعی تباری برای چشم‌پوشی متقابل وجود دارد.^۲ فساد در دستگاه‌های دولتی را می‌توان با مصادیقی مثل پارتی‌بازی، بی‌عدالتی، باج‌خواهی، ایجاد نارضایتی ارباب‌رجوع شناخت و حتی آن را به تمام اشکال گوناگون اعمال قدرت شخصی و استفاده نامشروع از مقام و موقعیت شغلی تسری داد.^۳ هیدن همیر سه نوع فساد؛ فساد اداری سیاه (یعنی عملی که هم از نظر توده مردم و هم از نظر نخبگان سیاسی منفور است و عامل آن باید تنبیه شود، مثل دریافت رشوه برای نادیده گرفتن استانداردها و معیارهای ایمنی در احداث مسکن)، فساد اداری خاکستری (یعنی کاری که از نظر اکثر نخبگان منفور است، اما توده مردم در مورد آن بی‌تفاوت هستند) و فساد اداری سفید (یعنی کاری که ظاهراً مخالف قانون است؛ اما اکثر اعضای جامعه نخبگان سیاسی و اکثر مردم عادی آن را آن قدر مضر و بااهمیت نمی‌دانند که خواستار تنبیه عامل آن باشند. مثل چشم‌پوشی از نقض مقرراتی که در اثر تغییرات اجتماعی ضرورت خود را از دست داده است) را از هم متمایز می‌نماید.^۴ مبارزه با فساد قبل از هر چیز مستلزم شناسایی عمق فساد و همین‌طور شناسایی افراد فاسد و سوءاستفاده‌کننده است. این که آیا برنامه‌ها و اقدامات اخیر حکومت در مبارزه با فساد جدی، مستمر و صادقانه است یا خیر؟ از سؤال‌هایی است که ذهن را به خود مشغول می‌سازد. یکی از اقدامات مؤثر و کارآمد در مسیر مبارزه با فساد اداری، شناسایی مفهوم فساد اداری و دلایل به‌وجودآورنده آن و نیز آثار این پدیده شوم می‌باشد.

۱ - علل و پیامدهای فساد اداری، سید محمد موسوی دوست، فصلنامه رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، سال سوم، شماره ۵۲، زمستان ۱۳۹۸ - جلد چهارم، ص ۲

۲ - مدیریت کوانتومی، مدیریت سمی؛ مطالعه مروری در چهارچوب نظام مدیریت آزمایشگاه، حسین درگاهی و همکاران، فصلنامه آزمایشگاه و تشخیص - بهار ۱۳۹۵ - شماره ۳۱، ۴۱

۳ - همان

۴ - جعفر رحمانی، علل تخلفات اداری و شیوه‌های پیش‌گیری از آن، ارتقای سلامت نظام اداری، ص ۱۲۷.

تعریف لغوی: «نظارت» از ماده «نظر» است و مرحوم دهخدا در کتاب لغت‌نامه (ج ۱۴) ذیل واژه مذکور، آن را به نگرستن در چیزی با تأمل، چشم انداختن، حکومت کردن بین مردم و فیصله‌دادن دعاوی ایشان، یاری‌دادن و مدد کردن و کمک کردن و نیز به معنای چشم، بصر، دیده، فکر، اندیشه، تفکر، رویه، دقت، تأمل، تدبّر، خیال، وهم، و اعتراض آورده است. نظارت را از مناظر گوناگونی می‌توان دسته‌بندی نمود. یکی از این انواع، دسته‌بندی تقسیم نظارت بر دو نوع کلی «نظارت حکومتی» و «نظارت مردمی» است. نظارت حکومتی را به انواع مختلفی همچون: نظارت سازمانی (سلسله‌مراتبی و نظارت قیمومتی)، نظارت کیفی (قضایی، اداری، مالی، سیاسی و پارلمانی)، نظارت درونی و بیرونی، نظارت شکلی (مستمر و موردی)، نظارت پسینی، پیشینی و روندگرا، نظارت ماهوی (استصوابی و استطلاعی) و... تقسیم کرده‌اند. نظارت مردمی را هم به اقسامی همچون: افکار عمومی، آزادی احزاب و اجتماعات، آزادی مطبوعات و رسانه‌ها و... تقسیم کرده‌اند. نظارت مردمی یا همگانی که آن را به‌مثابه یک سرمایه اجتماعی محسوب کرده‌اند، ناظر به عمومی و همگانی بودن نهاد ناظر دانسته شده تا از این طریق بتوان به مشارکت همگانی در دستیابی به اهداف نظارت نائل شد. در این بین نظارت کیفی را به چند دسته تقسیم نموده‌اند: ۱- نظارت سیاسی: عبارت است از مطالعه، بازرسی و رسیدگی که از جانب نهادها یا مقام‌های سیاسی کشور بر مراجع و نهادهای حکومتی و مستخدمان و اموال آنان صورت می‌گیرد، تا از حسن جریان امور اطمینان حاصل شود. ۲۱- نظارت قضایی: نظارتی است که از سوی قوه قضائیه اعمال می‌گردد و یکی از اصول پذیرفته شده حقوقی در غالب نظام‌های حقوقی دنیا به شمار می‌رود. این اصطلاح به طور خاص در خصوص نظارت نهاد قضایی بر اقدامات و تصمیمات مقامات اجرایی و قدرت‌های حکومتی به کار می‌رود. ۳۲- نظارت اداری: نظارتی که از آن تحت عنوان نظارت سلسله‌مراتبی نیز یاد کرده‌اند، نظارتی است که در دستگاه اداری کشور و از سوی این دستگاه اعمال می‌گردد. این نظارت از نظر سلسله‌مراتب نظارتی، مکملی بر نظارت سیاسی است که از سوی سازمان‌های دولتی یا سازمان‌های محلی صورت می‌گیرد. ۳۳- نظارت مالی: به مفهوم نظارت بر تمامی تصرفات دستگاه‌های دولتی و همه نهادهایی است که به نحوی از انحا از بودجه دولتی استفاده می‌کنند به کار می‌رود. ۵۴- نظارت قانونی: نیز بررسی انطباق اعمال دولتمردان و نهادها با قوانین و مقررات توسط مرجع و مقام ناظر، باهدف نظم حقوقی و قانونمند بودن همه امور حکومت و در نهایت رسیدن به حاکمیت قانون است. البته این نوع از نظارت را می‌توان شامل تمامی انواع پیش‌گفته قلمداد نمود؛ اما مقصود از آن، بخشی از اقسام این نظارت است که ذیل

۱- عمید زنجانی، عباسعلی، و همکار، نظارت بر اعمال حکومت و عدالت اداری، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۸۹، ۵۳
 ۲- بهادری، علی، روابط میان قوا در حقوق اساسی ج. ۱.۱ با نگاهی به نظریه کنترل و تعادل قوا، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده حقوق، دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۸۹، ۳۲
 ۳- عمید زنجانی، عباسعلی، و همکار، نظارت بر اعمال حکومت و عدالت اداری، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۸۹، ۱۳۱
 ۴- پیشین، ۱۳۸۹، ۱

سایر انواع نظارت قرار نگیرد. نظارت از منظر ماهوی: ۱^۲ - نظارت استطلاعی: نظارتی است که اعمال حقوقی بااطلاع ناظر صورت می‌پذیرد و ناظر از چگونگی جریان امور باخبر می‌شود؛ ولی نمی‌تواند در تصمیم‌گیری‌ها دخالت کند. ۲ - نظارت استصوابی: در این نظارت هم اعمال حقوقی که به‌وسیله مجریان انجام می‌گیرد، زیر نظر مستقیم و با تصویب و صلاح‌دید ناظر صورت خواهد گرفت. نظارت از حیث زمان اجرا: ۱^۳ - نظارت قبل از شروع کار یا آینده‌نگر: این نوع نظارت جنبه بازدارندگی و پیشگیرانه دارد. ۲ - نظارت حین انجام کار یا زمان وقوع عملیات. ۳ - نظارت بعد از اجرای کار یا انفعالی یا گذشته‌نگر: در این نوع نظارت نتیجه کار بررسی می‌شود. در یک سیستم نظارتی کارآمد باید تلفیقی از هر سه نوع آن مورد استفاده قرار گیرد. نظارت از نظر مرجع: ۱^۴ - نظارت درونی: نظارت درونی، نظارت انسان بر خود، افکار و اعمالش را شامل می‌گردد و از درون فرد می‌جوشد. یعنی ناظر همان مجری عملیات است. ۲ - نظارت بیرونی: نظارت بیرونی، نظارت‌هایی هستند که از سوی شخص یا مقام یا سازمانی بر اعمال شخص یا مقام یا سازمان دیگر اعمال می‌شوند. یعنی ناظر مجری عملیات نبوده و از سطوح دیگر بر عملکرد مجری نظارت می‌شود.

نظارت درونی (درون‌سازمانی)

بر اساس قانون تشکیل سازمان بازرسی شاهنشاهی مصوب ۱۳۴۷.۲.۳۱، قیدی از وظیفه مسئولین حراست‌ها، ذیحسابان و ناظرین داخلی دستگاه‌های اجرایی برای اعلام تخلفات و جرایم رخ داده در دستگاه تحت نظارت خویش به سازمان بازرسی شاهنشاهی ندارند و صرفاً بر اساس ماده ۸ قانون مذکور، کلیه دستگاه‌های مذکور در ماده (۱) مکلف‌اند سوابق و مدارک و اطلاعات مورد احتیاج را در اختیار سازمان گذارده و تسهیلات لازم را برای اجرای وظایف مذکور در این قانون فراهم نمایند. اما مطابق ماده ۱۲ قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور و ماده ۵۴ آیین‌نامه اجرایی آن، مسئولین حراست‌ها، ذیحسابان، حساب‌رسان و ناظرین داخلی دستگاه‌های اجرایی مشکفند در مواردی که سوء جریان یا تخلف مالی یا اداری در مجموعه تحت نظارتشان رخ می‌دهد، مراتب را به سازمان بازرسی کل کشور گزارش نمایند. همان گونه که مشاهده می‌شود قانون‌گذار دوره جمهوری اسلامی، با الهام از آموزه‌های دینی و فقهی مسئولیتی برای افراد نسبت به یکدیگر ابداع و تقنین نمود که در سابقه قانون‌گذاری بی‌بدیل است و در صورت اجرای کامل، می‌تواند نقش موثری در پیشگیری و مقابله با انحرافات و فساد اداری داشته باشد. اما فراوانی تخلفات و سوء جریان‌ات و جرایم اداری که منجر به نارضایتی ارباب رجوع شده حکایت از آن دارد که این مهم تاکنون اجرایی نشده و یا در حداقل

۱ - پیشین، ۱۳۸۹، ۲۳۱

۲ - جوان آراسته، حسین، گزینش رهبر و نظارت بر او در نظام جمهوری اسلامی ایران، قم، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۸، ۱۸۲

۳ - مهدی رضائی مفرد، مفهوم نظارت در حقوق عمومی، فصلنامه علمی- تخصصی حقوق، سال اول/ شماره اول/ بهار ۱۴۰۰ پردیس فارابی دانشگاه تهران، ص ۳۴

۴ - جوان آراسته، حسین، گزینش رهبر و نظارت بر او در نظام جمهوری اسلامی ایران، قم، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۸، ۱۸۳

اجرائی شده و افراد مذکور در ماده خصوصاً مسئولین حراست دستگاه‌های اجرایی، به‌خاطر اینکه مستخدم دستگاه متبوع خود بوده و حقوق و مزایای خویش را از دستگاه تحت نظارت خویش دریافت و اغلب تنها کسانی هستند که از موضوع تخلف و سوء جریان مطلع می‌شوند و هراس از برخورد مدیر یا همکاران خود دارند، از انعکاس آن به سازمان بازرسی امتناع می‌نمایند. پیامد این ترک فعل قانونی، مکتوم ماندن جرایم و تخلفاتی است که در دستگاه‌های اداری جریان یافته و به‌خاطر عدم برخورد با آنها، تبدیل به یک‌رویه ناصحیح شده و موجبات گسترش فساد و آزار و اذیت اربابین رجوع را فراهم آورده و متخلفین را جری‌تر نموده است چرا که هیچ‌کس از نظار خارج از دستگاه اعم از سازمان بازرسی کل کشور - دیوان محاسبات - وزارت اطلاعات و... به‌اندازه ناظرین داخلی دستگاه اجرایی به امور داخلی آن دستگاه اشرافیت نداشته و یارای کشف تمامی تخلفات و جرایم را مگر به مدد ناظرین داخلی دستگاه اجرایی موردنظر ندارند. اینجاست که نقش ناظرین داخلی پر رنگ می‌نماید تا با استقلال کامل و با التزام عملی که به‌نظام جمهوری اسلامی دارند، جلوی فساد مدیران و کارکنان نالایق و کج‌اندیش را گرفته و با همکاری برای اصلاح یا اخراج آنها از دستگاه، زمینه اصلاح امور را فراهم نمایند.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

عملکرد صحیح کارگزاران دولت می‌تواند نقش مهمی در ایجاد رضایت شهروندان از آنها و به‌طریق اولی، از نظام جمهوری اسلامی داشته باشد و بالعکس آن می‌تواند موجبات نارضایتی از مسئولین و ناکارآمد جلوه‌دادن نظام را فراهم آورد. دستگاه‌های نظارتی زیادی در سیستم اداری کشور ایران مانند سازمان بازرسی کل کشور - دیوان محاسبات - وزارت اطلاعات - ذیحسابان - دفتر مقام معظم رهبری و... وجود دارند تا سلامت نظام اداری را پایش و محقق نمایند که البته تمام دستگاه‌های مذکور جزو مراجع نظارتی برون‌سازمانی دستگاه‌های اجرایی هستند که امکان رصد کلیه اقدامات دستگاه‌های تحت نظارت و بازرسی را ندارند لذا نیاز به یک نهاد نظارتی درون دستگاهی است که نسبت به تمامی امورات دستگاه متبوع خود اشرافیت داشته و توانایی لازم برای کشف مفاسد و انعکاس آنها به مراجع قانونی برون‌سازمانی را دارا باشد. طبیعی است برخی از کارگزاران نظام از سلامت نفس لازم برخوردار نیستند و در عملکرد خویش انحراف دارند چرا که از همه آنها انتظار سلامت و تقوای رفتاری نمی‌رود؛ لذا می‌بایست نهاد نظارت درون‌سازمانی فعال باشد تا بتوان از طریق آن جلوی انحرافات سد شود؛ لذا قانون‌گذار بعد از انقلاب اسلامی اقدام به ایجاد نهادهای نظارتی نمود که از آن جمله می‌توان به قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور و قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد اشاره کرد که طی آن مقنن وظایفی را برای ناظرین درون دستگاهی مانند حراست‌ها و ذیحسابان و بازرسان

قانونی و... در نظر گرفت و برای ترک این وظیفه نیز ضمانت اجرای کیفری و اداری لحاظ نمود^۱. وضعیت فعلی نظام اداری ایران حکایت از عدم اجرای کامل این فراز قانونی دارد که شرح آن در متن گذشت؛ لذا به جهت رفع این نقیصه و فعال‌نمودن ناظرین درون‌سازمانی دستگاه‌های اداری و اجرایی کشور، لازم است اولاً: در انتصاب ناظرین موردبحث از کارکنان پاکدشت و مطلع به امور اداری و اجرایی دستگاه تحت نظارت خویش استفاده شود و ثانیاً: وضعیت اداری، استخدامی و مالی آنها از جمله حراست‌ها که غالب‌ترین نهاد نظارتی درون‌سازمانی هستند، از دستگاه اجرایی منتزع شود تا به‌خاطر نگرانی از تنزل مقام یا کسر حقوق، دست از وظیفه قانونی خویش نکشند و ثالثاً: مطابق با ماده ۱۷ قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد، دولت (به معنای عام) نسبت به حمایت قانونی و تأمین امنیت و جبران خسارت اشخاصی که تحت عنوان مخبر یا گزارش‌دهنده، اطلاعات خود را برای پیشگیری، کشف یا اثبات جرم همچنین شناسایی مرتکب، در اختیار مراجع ذی‌صلاح قرار می‌دهند و به این دلیل در معرض تهدید و اقدامات انتقام‌جویانه قرار می‌گیرند، اقدام نماید. رابعاً: دستگاه‌هایی که در قوانین خاص آنها، تکالیفی برای اعلام تخلفات و جرایم رخ داده در دستگاه‌های اجرایی پیش‌بینی شده (مانند سازمان بازرسی - وزارت اطلاعات و دیوان محاسبات - دادستان عمومی و انقلاب) اما با ترک فعل مسئولین آنها مواجه شده، نسبت به مطالبه دقیق و کامل اجرای قانون از ناظرین درون دستگاه‌ها و برخورد با مقصرین آنها همّت گمارند تا از مصلحت‌اندیشی‌های نابخردانه و ناشیانه که نتیجه‌ای جز ورود ضرر به سیستم اداری نظام جمهوری اسلامی و جان و مال مردم ندارد، پیشگیری شود و انشاءالله گام موثری در ایجاد سلامت نظام اداری و مقابله با فساد برداشته شود.

^۱ - مواد ۱۳ و ۱۴ قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد و ماده ۱۲ قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور (اصلاحی ۱۳۹۳)

منابع و مأخذ

-قرآن کریم

-قانون سلامت نظام اداری و مقابله با فساد

- قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور و آیین‌نامه اجرایی آن

- لغت‌نامه دهخدا

-محمد بن یعقوب کلینی، اصول کافی

- جعفر رحمانی، علل تخلفات اداری و شیوه‌های پیشگیری از آن، ارتقای سلامت نظام اداری

-عمید زنجانی، عباسعلی و همکار، نظارت بر اعمال حکومت و عدالت اداری، تهران، دانشگاه تهران،

۱۳۸۹

- بهادری، علی، روابط میان قوا در حقوق اساسی ج.ا.ا با نگاهی به نظریه کنترل و تعادل قوا، پایان‌نامه

کارشناسی ارشد، دانشکده حقوق، دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، ۱۳۸۹.

- جوان آراسته، حسین، گزینش رهبر و نظارت بر او در نظام جمهوری اسلامی ایران، قم، پژوهشگاه

حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۸.

- مهدی رضائی مفرد، مفهوم نظارت در حقوق عمومی، فصلنامه علمی - تخصصی حقوق، سال اول/

شماره اول/ بهار ۱۴۰۰ پردیس فارابی دانشگاه تهران

- سید محمد موسوی دوست، علل و پیامدهای فساد اداری، فصلنامه رویکردهای پژوهشی نوین در

مدیریت و حسابداری، سال سوم، شماره ۵۲، زمستان ۱۳۹۸

- حسین درگاهی و همکاران، مدیریت کوانتومی، مدیریت سمی؛ مطالعه مروری در چهارچوب نظام

مدیریت آزمایشگاه، فصلنامه آزمایشگاه و تشخیص - بهار ۱۳۹۵ - شماره ۳۱

-تجربیات اداری نگارنده